

Billigeminnen

- böckerna om en hemsocken

Om hur vi gav ut en hembygdsbok – eller sju

Den 25 februari 1997 samlades några billigebor med syftet att dokumentera Billinges och Stockamöllans historia. Bertil Hansson hade läst en sockenbok från sin barndomsbygd och tyckte att kunde de, så kan vi. En studiecirkel bildades, och vi träffades under två år.

Vi samlades och berättade om spelmän och greve Juhlin, om affärer och toffelmakare och om Klubben som visade svin.

Vi tänkte på vägar som inte finns och människor som vandrade här. Och intervjuade gamla som minns om järnväg och militär.

Vi titta' på bilder och fotografi av det gamla som inte finns kvar och kartor som visar möllorna och broar och hus och allt som var.

Vi hittade prästens krönika, som berättar om tider som flytt, om telefon och flygmaskiner, elektricitet och allt som var nytt.

Vi leta' i arkiven efter mer fann mången amerikaresenär. I domböcker om brott vi lär och bild av gamla kyrkan fanns där.

Vi läste om Lilja och Lindequist, om krig och bränder och pest. Och alla berätta' historier och då skratta vi allra mest.

Den 27 april 1999 samlades en mindre grupp, redaktionskommittén, för första gången. Uppgiften var att slutföra arbetet med det skrivna materialet, göra kapitelindelning, ta fram bilder, ta reda på hur man trycker en bok - och hur man kunde finansiera tryckningen.

Vi diskuterade titel på boken, gick igenom olika bildarkiv, sökte stipendier och bidrag och tog in anbud från tryckerier. Vi undrade hur många som skulle köpa boken och vad utpriset skulle

vara. Vi hade för mycket material så avsnittet om Hultseröd fick vänta till nästa bok.

Tryckkostnaden skulle bli över 70.000 kronor. Vi fick 15.000 i bidrag från Eslövs kommun och Färs och Frosta Sparbank, resten lånade Åke Rosberg ut.

I februari 2000 lämnade vi materialet till tryckeriet, och då började vi fundera på försäljningsätt. Byns affärer var villiga att ta in boken och vi kunde själva sälja på Spelmansstämman och Hembygdens Dag, som anordnas på Gamlegård i Billinge och på Stockamöllans julmarknad. Då slog det oss att om vi säljer böcker, får vi in pengar, och vad gör vi med dem! Vi visste vad vi skulle ha dem till, men var skulle vi förvara dem under tiden? Vi skulle betala tillbaka lånet till Åke Rosberg och överskottet skulle gå till tryckning av nästa bok. Möllerikeföreningen i Stockamöllan erbjöd sig att förvalta pengarna.

Den 3 maj 2000, bara tre år efter att vi börjat, lanserade vi **Billinge Sockenbok på PRO:s** månadsmöte i Billinge. Den blev väl mottagen. Redan efter två månader hade vi sålt så många böcker att vi fått in till hela tryckkostnaden.

Ett år senare var nästa bok **Billinge Sockenbok del 2** färdig. Den innehåller material om östra delen av socknen. Åke Rosberg har forskat om sin hemby Hultseröd och tagit fram uppgifter om varje fastighet och om människorna som bott där. Vi kunde nu publicera gårdarnas historia. Dessutom finns Bögerup beskrivet.

År 2005 kom **Billinge Sockenbok del 3**. Här är det den västra och norra delen av socknen, Trolleholmsgårdarna och Billinge Fälåd, som skildras. Dessutom finns material om föreningar och människor.

Paula Thornberg samlade material om Trolleholmsgårdarna. Från böckerna, som greve Carl Johan Trolle-Bonde skrivit, "Trolleholm förr och nu", hämtades många uppgifter. I universitetsbiblioteket i Lund, i tidningsarkivet där, finns artiklar om branden 1891. De nuvarande boende på gårdarna bidrog med bilder och berättelser. Ragnar Radeby intervjuade en kusin om Billinge Fälåd.

År 2006 gav vi ut en bilderbok, **Stockamöllan förr och nu i bild**. Möllerikeföreningen har skapat ett bildarkiv från gamla Stockamöllan

Redaktionskommittén med de sex böckerna, under arbetet med den sjunde. Bilden tagen utanför Kulturfabriken i Stockamöllan. Stående från vänster: Carl Risberg, Åke Rosberg och Berndt Cederberg, Sittande från vänster: Paula Thornberg, Georg Welin och Inger Welin, Saknas på bilden: Bertil Hansson och Ragnar Radeby, Foto: Carl Risberg, 2011.

genom att samla foton och vykort. Likaså finns det många bilder i Industrimuseets arkiv, speciellt med anknytning till företaget. Från Gullan och Sven D. Sonessons dödsbo har flera unika bilder kommit. När sedan Berndt Cederberg skänkte oss kopior av sin digra vykortssamling, såg vi möjligheten att utge en särskild bok om Stockamöllan, så att fler fick möjlighet att ta del av den stora bildskatt som finns där.

Bokens bildtexter kommer från intervjuer, tidningsurklipp och från Augusta Sonessons dagbok.

Carl Risberg var först tveksam till att delta i bokutgivningen. Men han scannade och sorterade och höll reda på alla bilder, beskar och fixade och gjorde ett jättejobb. Och de nytagna färgbilder, där man kan se skillnaden mot förr, är det

Calle som har tagit. Och han blev till och med officiellt förläggare så småningom.

Sönerna till Erik Holmqvist hade faderns uppsats, som de ville publicera. Så utkom vår femte bok 2007, **Industriella anläggningar inom Billinge socken 1925**. Det är en tidsskildring av företagen. Georg Welin kompletterade med vad som hände sen.

År 2008 var det 200 år sedan Nils Lilja föddes. Han bodde i Billinge, utgav "Skånes Flora" 1838 och kallas därför ibland för Skånes Linné. Axel Törjes bok: **Nils Lilja. Klockare, botanist, litteratör**, har varit slutsåld, varför vi utgav den på nytt.

I Billinge samlas byamännen varje år till bystämma. Samlingen sker i de olika gårdarna och till varje år har Georg Welin sammanställt just den gårdens historia. 2011 utgav vi boken **Billinge från by till samhälle**. Här finns gårdarnas historia, bilder från byn och uppgifter om verksamheter i dagens samhälle.

Överskottet från försäljningen av böckerna har gått till tryckning av nästa bok och det har hela tiden räckt till. Dessutom har vi sökt olika bidrag och det har varit lättare efterhand som vi kunde visa upp de redan tryckta böckerna. Till den tredje boken hittade vi en förläggare som tryckte böckerna i Polen, till betydligt lägre pris.

Överskottet efter sista boken har gått till bygdens bästa genom att det fördelats till *Stiftelsen Gamlegård i Billinge* och *Mölle-*

Alla sju böckerna. Foto: Carl Risberg, 2013

rikeföreningen i Stockamöllan.

En svårighet har varit att besluta om upplagens storlek. Till Stockamöllanboken fick vi en förbeställning av 100 böcker, vilka skulle gå till företagets anställda som julklapp. Så vi tryckte 450 exemplar av boken, till en by som har ca 125 hushåll. Men den slutsåldes, och vi tryckte upp ytterligare en upplaga på 100 böcker. Människor köpte boken till barn och barnbarn och de utflyttade köpte också.

Till de första böckerna lånade vi foton, som tillsammans med diskett på det skrivna materialet, lämnades till tryckeriet. Sen har vi haft möjligheten att scanna bilder och kunde lämna tillbaka dem omedelbart. Tidigare hade det kanske tagit årtal innan bilderna kunde lämnas tillbaka. Inger Welin hade anslutit sig och lyckades få låna många unika bilder från byns innevånare. Ragnar Radeby scannade, beskar

och fixade till bilderna. Dessutom gjorde han en DVD, som följde med den tredje boken, med bilderna där, och ytterligare bilder och en filmsnutt från en ballongfärd över byn.

Det återstående boklagret finns nu till försäljning hos Hembygds museet Gamlegård i Billinge. Där finns också alla bilder vi lånat och scannat av på digitalt medium. Bilderna finns numera också lättillgängliga via dataskärmar i Allmänna läsesalen på ArkivCentrum Syd i Lund.

Och efter att ha utgett sju böcker under 14 år får vi väl säga:

Att vi har lärt oss mycket om vår by.

Det är så man önskar vår cirkel var ny.

Paula Thornberg
